

Lov vilde fiksere en bestemt Afstemningsorden i Stedet for, som nu, at overlade det til Rettens egen Afgørelse, og denne Opfattelse har Udvalget sluttet sig til.

Dermed tror jeg at have udtalt mig om anden Bog og kommer altsaa nu til tredie. Her møde vi den første Fravigelse fra de tidligere Grundsætninger, nemlig Opgivelsen af den umiddelbare Bevisførelse — som Regel. Det er nu ikke just saaledes, at alle Udvalgets Medlemmer, i alt Fald ikke jeg, egentlig ere tilfredse med denne Opgivelse af et vigtigt Princip, der efter min Opfattelse kan have stor Betydning for Sagens rigtige Afgørelse. Men det maa paa den anden Side ikke skjules, at den Maade at ordne det paa, som her er foreslaaet, med Bevisførelse ved Underretten, altsaa ved en anden Ret end den dømmende, og en skriftlig Fremførelse af Beviset ved den dømmende Ret, er mere stemmende med og gør mindre Brud paa de tiltante Forhold hos os end den mere radikale og pludselige Overgang til den umiddelbare Bevisførelse. Og den samme Overgangstilstand — om jeg maa kalde det saadan, thi jeg betragter det som en Overgangstilstand —, har man haft alle Vegne saa at sige undtagen i England. Overalt paa Kontinentet har det været og er til Dels endnu et Stadium, at der ikke forlanges umiddelbar Bevisførelse til Trods for, at man i øvrigt anvender Mundtlighedsprincippet. Endelig vindes der den store Fordel for Befolkningen derved, at alt det, der umiddelbart faar Betydning for Personer, der skulle møde for Retten, sker saa at sige ved ens Dør, ved Underretten. For Vidnerne og Parterne sker det, der har umiddelbar Betydning for dem, hjemme. Det hænger sammen med hele den Organisation, Lovforslaget hviler paa, med Bevarelsen af Underdommerstillinger i samme Udstrækning som tidligere, og det er en Fordel, som ikke maa undervurderes. Spørgsmaalet gaar i min Erindring meget langt tilbage, til den første Kommission fra 60-erne, hvoraf jeg var Medlem. Der blev indhentet Erklæring fra den daværende Højesteret, hvori der sad Folk som f. Eks. Ussing og Madvig, og den udtalte sig mod Umiddelbarhedsprincippet, mod den umiddelbare Bevisførelse og mod hele denne radikale — som man nu kalder det — Omordning, som Kommissionen ikke desmindre vedtog. Det staar endnu meget klart i min Erindring, at den væsentligste Grund, der af Højesteret blev anført derimod, var: Nu findes der en let, for hver Mands Dør liggende Retspleje, hvorimod vi med det an-

det Retsprincip faa en fjernere Retspleje, som ikke er saa let tilgængelig og derfor ikke kan falde saa meget i Befolkningens Smag. Det er et Hensyn, som foranlediger i alt Fald mig og dem, der staa paa mit Standpunkt, til at sige: „Lad os ikke gaa imod dette ny Princip, som Lovforslaget nu er bygget paa, og som med stor Dygtighed er bragt ind i de gamle Rammer.“

Naar jeg har udtalt dette om den almindelige Grundsætning, som 3die Bog hviler paa — den handler om den borgerlige Retspleje —, er der ikke grumme mange Ændringsforslag, som jeg behøver at omtale særligt. Adskillige af dem hvile paa Henvendelser, f. Eks. fra Sagførerforeningen; f. Eks. gælder det om den Bestemmelse, at Sager angaaende Erhvervelse af Ejendomsdom ere henlagte til Underretterne i Stedet for til Landsretterne, og for flere andre Punkter gælder det samme.

Ændringsforslaget til § 216 forbigaar jeg. — Saa træffer jeg ikke paa noget før § 283, som jeg heller ikke skal berøre, da det er et Dissenspunkt med Hensyn til Partsed. — Et Hovedpunkt fremtræder derimod ved Nr. 98 ff. til § 329. Derom er ogsaa hele Udvalget enigt, og jeg skal altsaa kun kortelig berøre, hvorpaa disse Forslag gaa ud. Det har ikke været aldeles klart efter Lovforslaget, at Retten, altsaa ogsaa Underretten, naar Bevis føres, har Bemyndigelse til at afvise overflødige Beviser, har den Beviskontrol, som ligger i, at den kan sige: „Det er urimeligt og uden nogen som helst Grund at forøge Omkostningerne og Besværet ved at indkalde ny Vidner“. Denne Myndighed kan naturligvis kun med Nytte udøves, efter at den paabudte Skriftveksling har fundet Sted. Dette har, for at hæve Uklarheden i nogle Bestemmelser Formulering, medført et Række Ændringer under Nr. 98 ff.

Med Hensyn til Nr. 110 skal jeg gøre opmærksom paa, at der atter er et af de Tilfælde, hvor jeg tror eller ved med Sikkerhed, at Retterne, de kollegiale Domstole, ønske at bevare den Forhandlingsmaade under Domsforhandlinger, som er dem tiltant, særlig i Højesteret. I Modsætning til, at det i Lovforslaget ligesom tidligere var reguleret paa en til Dels afvigende Maade, have vi her foreslaaet, at Retten kan tillade de Afvigelser fra den foreskrevne Forhandlingsgang, som den maatte finde formaalstjenlige. Det er hele Udvalgets Forslag.

Saa kommer der et Dissenspunkt, som